

עובדים סוציאלים בתי הספר העל-יסודי תיאור מענים בשוטף ובפרט בימי קורונה

בשלוש שנים האחרונות אנו מפעילים פרוייקט משותף של חינוך רווחה - הכנסת עובד/ת סוציאלי/ת כחלק מהצוות המערכתי טיפולי של בית הספר. וזאת מתוך חשיבה וראיה רווחתית קהילתית, את תלמידי בית הספר, ותוך הבנת הצורך המשמעותי בהכנסת עובד בעל ראיה סוציאלית משפחתית.

על פי הגדרתה בחוק העובדים הסוציאליים (1996) העבודה הסוציאלית היא "משלח יד לשיפור תפקודם האישי והחברתי של הפרט, המשפחה והקהילה בדרך של טיפול, שיקום, ייעוץ והדרכה".

על מנת שתפקיד העו"ס בבתי"ס יעשה באופן מיטבי - מעבר להגדרה של הרשות, חשוב שכל בית ספר יתאים לאופי הבית ספרי את מטרת תפקיד העו"ס ויחבר אותה לצרכים הקיימים בשטח ולחזון החינוכי לפי צרכי בית הספר.

תפקיד העבודה סוציאלית, הינו כוח חיזוק משמעותי למקצועות האחרים העוסקים בנפש האדם ובהיבטים טיפוליים - רגשיים בבית הספר - היועצ/ת, הפסיכולוג/ית החינוכי/ת, עובדי/ות קידום נוער, מטפלות שונות ועוד.

במערך שיתופי הפעולה של העו"ס בביה"ס, עליו לעבוד יחד עם הצוות הטיפולי של בית הספר, לצורך איגום משאבי הטיפול. וריכוז העבודה הטיפולית בילדי בית הספר. תוך התייחסות הוליסטית של צרכי הילד בעיקר בנושא רווחה, סוציאליזציה, קהילתיות ומשפחתיות. צוות בית הספר בהובלת הייעוץ יבחר את התלמידים שיופנו לטיפול העו"ס. הערך המוסף של העבודה הסוציאלית נוגע בהכשרה ובפרקטיקות הטיפוליות בראייה כוללת של עבודה עם הפרט, המשפחה והתיווך בקהילה. וכן בעבודה עם אוכלוסיות מוחלשות. כך שהמענים של עבודת העו"ס צרכים להינתן בשלושת המעגלים:

מעגל הפרט - כולל בתוכו את היכולת לראות גם את התלמיד וגם את איש הצוות. **בראיית התלמיד** הכוונה לכלל תלמידי בית הספר וכן לראות ספציפית את התלמידים המתמודדים עם קשיים רגשיים ו/או משברים, ותלמידים הנמצאים בסיכון, ולתת מענה טיפולי מותאם כשהאמפתיה היא שפתו הבסיסית. בהיבט הזה כאשר הצוות החינוכי מזהה כי תלמיד זקוק לטיפול, אך ברור שהוא לא ילך לטיפול בחוץ - היועצת תפנה את התלמיד לעו"ס הבית ספרי לצורך טיפול פרטני, ליווי לוועדות שונות ואף לתיווך גורמי רווחה וכיו"ב במקרה הצורך.

בראיית איש הצוות המטרה להרחיב את מגוון הדמויות הקשורות לWell being אליהן איש הצוות יוכל לפנות להיוועצות בהתאם לצורך שעלה. וכן להרחיב את מגוון הדמויות שיראו את המורים כאנשים שלמים על כל חלקיהם כולל גם מצוקות מקצועיות ואישיות המפריעות להתפנות ללמידה.

מעגל המשפחה - כולל בתוכו את היכולת לראות את המשפחה, ולערוך תיווך שיאפשר נראות הדדית של איש הצוות את ההורים ושל ההורים את איש הצוות וששני אלה יחד יאפשרו את נראות התלמיד. המשפחה וקשר הורה-ילד הם החלק המשמעותי בחיי התלמיד ויש לה השפעה עצומה על התפתחותו ומצבו הרגשי. במציאות זו הקשר בין המשפחה לביה"ס והפוך הוא חשוב ביותר, ובפרט כאשר המרחב המשפחתי מתמודד בעצמו עם קשיים שיכולים למנוע מהילד את הקרקע להתפתחות מצמיחה. עו"ס שחלק מההכשרה שלו עוסקת בעבודה עם משפחות יוכל לתרום את חלקו בהיבט זה בהתערבות משפחתית בהתאם לצורך.

מעגל הקהילה/מערכת/קבוצה - במעגל זה מתייחס לשני היבטים - האחד ביה"ס כקהילה והשני הוא הקשר של ביה"ס לקהילה ולחברה שמחוצה לו, ועימן הוא מקיים קשרי גומלין. בהכשרתו העו"ס לומד לראות את הקהילה כאילו היא עצמה המטופלת ולדאוג לה כמערכת שלמה. העו"ס צריך לראות את ביה"ס כקהילה שהוא חלק ממנה ולקחת חלק מעשי בצמיחתה. לזהות את צרכיה וליזום התערבויות מערכתיות למילויים. חלק מכך זה ליצור **קבוצות רגשיות** בהתאם לתמות העולות מצרכי השטח. בהיבט הקשר עם הקהילה - לעו"ס יהיה חלק בתיווך מול גורמי חוץ הרלוונטיים ובפרט גורמי הרווחה. לכל עו"ס איש קשר ברווחה על מנת לדייק ולהרחיב את המענים הנדרשים לרווחת התלמיד.

בימים אלה, בהם נגיף הקורונה מציף מעל פני השטח מורכבויות וקשיים בהיבטים הרגשיים עימם מתמודדים תלמידים, צוותים ומשפחות - קיימת חשיבות רבה בשיתופי פעולה בין גורמי הטיפול השונים וכן בניצול יעיל של משאב העבודה הסוציאלית בתוך ביה"ס.

לסיכום המענים שהעו"ס יכול לתת:

1. התערבויות פרטניות. (לתלמידים וצוות בהתאם לצורך), במפגשים פרונטליים ו/או מקוונים.
2. התערבויות משפחתיות בהקשר ההתערבות הפרטנית.
3. הנחיית קבוצות רגשיות בהתאם לצורך שעולה מתוך השטח.
4. ראיית בית הספר כקהילה ושיתוף פעולה עם הצוות לזיהוי צרכי המערכת ומתן מענים בהתאם.
5. תיווך מול גורמי חוץ בקהילה ובפרט מול גורמי הרווחה.

להלן הגדרת התפקיד:

משימות עיקריות	מספר שעות
התערבויות פרטניות, משפחתיות	10 ש"ש
השתתפות בישיבות צוות, קיום הכשרות לצוותים, מקום להתייעצויות ולשיחות עם צוות בית הספר כולל בלתימ"ם	2 ש"ש
התערבות פסיכו - חינוכית קבוצתית	3.5 ש"ש
פעילות במרחב הבלתי פורמאלי, התארגנות (הימצאות בהפסקות)	1 ש"ש
פיתוח תוכניות ויוזמות מערכתיות, תיווך וקשר עם גורמים בקהילה	1 ש"ש
הדרכה שבועית/ הכשרה	2 ש"ש (1 פרטנית ו-1 קבוצתית)
סה"כ 19.5 שעות	

